

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Họ và tên: Đỗ Thị Kiều Nga

Đề tài: *Tri thức dân gian của người Dao Đỏ vùng tái định cư thủy điện Tuyên Quang*

Ngành: Văn hóa dân gian

Mã số: 9229041

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Phạm Lan Oanh

Cơ sở đào tạo: Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam

NỘI DUNG TRÍCH YẾU

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu.

1.1. Mục đích nghiên cứu:

Luận án đánh giá vai trò của tri thức dân gian đối với cuộc sống của người Dao Đỏ trước và sau tái định cư, đồng thời lý giải những vấn đề liên quan đến sự thay đổi tri thức dân gian của người Dao Đỏ trong bối cảnh di cư, bao gồm các nguyên nhân tác động, sự biến đổi tri thức và vai trò của môi trường sinh thái cũng như của chủ thể văn hóa trong quá trình thích ứng và biến đổi văn hóa. Từ các kết quả nghiên cứu về sự biến đổi và thích ứng văn hóa, luận án đặt ra các vấn đề từ tri thức dân gian của người Dao Đỏ, có những trao đổi về việc bảo tồn và phát huy giá trị tri thức dân gian tộc người trong bối cảnh hiện nay.

1.2. Đối tượng nghiên cứu:

Đối tượng của luận án là tri thức dân gian của người Dao Đỏ vùng tái định cư thủy điện Tuyên Quang, sự thay đổi và thích ứng trong tri thức dân gian của người Dao trước di dân và sau khi họ tái định cư.

2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng.

Để đạt được mục đích nghiên cứu đề ra và giải quyết các nhiệm vụ nghiên cứu nêu trên, luận án sử dụng các phương pháp nghiên cứu như sau: *Phương pháp tổng hợp và phân tích tài liệu thứ cấp, Phương pháp quan sát tham dự, Phương pháp phỏng vấn sâu và thảo luận nhóm, Phương pháp so sánh.*

3. Các kết quả chính và kết luận.

3.1. Các kết quả chính

1. Luận án tổng quan tình hình nghiên cứu, làm rõ cơ sở lý luận, các lý thuyết nền tảng và các vấn đề liên quan đến tộc người, đặc điểm sinh kế, xã hội và văn hóa của người Dao Đỏ vùng tái định cư thủy điện Tuyên Quang.

2. Luận án nghiên cứu các thực hành tri thức dân gian của người Dao Đỏ vùng tái định cư thủy điện Tuyên Quang trước và sau di dân, xác định các biến đổi, thích ứng, đánh giá vai trò của tri thức dân gian đối với cuộc sống của người Dao Đỏ.

3. Luận án phân tích các yếu tố tác động cũng như các vấn đề đặt ra đối với biến đổi tri thức dân gian của người Dao Đỏ, đồng thời có những trao đổi về việc bảo tồn và phát huy giá trị tri thức dân gian tộc người trong bối cảnh hiện nay.

4. Luận án góp phần cung cấp nguồn tư liệu có hệ thống về tri thức dân gian của người Dao Đỏ, góp phần trong nghiên cứu và đào tạo về văn hóa dân gian, văn hóa tộc người. Luận án cũng là tài liệu hữu ích, giúp các cơ quan quản lý Nhà nước xây dựng chính sách dân tộc, chính sách di dân, tái định cư cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

3.2. Kết luận

1. Địa bàn cư trú của người Dao Đỏ vùng tái định cư thủy điện Tuyên Quang trước di dân mang đặc trưng của vùng núi cao. Vì thế, người Dao có một kho tàng tri thức phong phú trong sản xuất nông nghiệp, trong khai thác và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, trong chăm sóc sức khỏe và chữa bệnh, và tri thức trong các lĩnh vực khác.

2. Luận án đã làm rõ các thực hành tri thức dân gian của người Dao Đỏ và sự biến đổi của chúng trước và sau tái định cư. Trong bối cảnh mới, văn hóa và tri thức dân gian của họ đã được điều chỉnh để thích nghi. Dù yếu tố hiện đại dần thay thế nhiều phương pháp cổ truyền, người Dao vẫn tiếp tục duy trì các tri thức dân gian phù hợp. Các kinh nghiệm này không chỉ giúp họ duy trì cuộc sống mà còn thể hiện mối quan hệ sâu sắc với tự nhiên và tôn trọng tự nhiên.

3. Khi tái định cư, người Dao Đỏ sẵn sàng thay đổi tri thức cũ, ưu tiên nâng cao chất lượng cuộc sống hơn là giữ nguyên trạng truyền thống, cho thấy vai trò chủ động của họ trong quá trình hiện đại hóa. Điều này thể hiện rõ trong cách người Dao Đỏ linh hoạt điều chỉnh tri thức để thích nghi khi gặp điều kiện mới trong quá trình tái định cư.

4. Luận án đã làm rõ vai trò quan trọng của tri thức dân gian trong đời sống người Dao Đỏ, đặc biệt trong tái định cư và phát triển kinh tế - xã hội. Tri thức này không chỉ giúp họ thích ứng với môi trường, duy trì sinh kế, mà còn bảo vệ sức khỏe và văn hóa truyền thống cho cộng đồng. Chịu tác động từ nhiều yếu tố khách quan và chủ quan, tri thức dân gian của người Dao tái định cư đang dần thay đổi.

5. Với một bước ngoặt lớn, người Dao Đỏ đã vượt qua nhiều khó khăn để ổn định cuộc sống sau tái định cư. Nhờ sự hỗ trợ từ Nhà nước và nỗ lực của chính mình, cuộc sống của người Dao đã có nhiều cải thiện. Thách thức lớn đối với cộng đồng hiện nay là nguy cơ mai một nhiều giá trị, bản sắc văn hóa truyền thống trong đó có tri thức dân gian. Điều này đặt ra vấn đề, các cơ quan quản lý Nhà nước cần quan tâm hơn đến yếu tố văn hóa, phong tục tập quán của các dân tộc thiểu số khi thực hiện các chương trình di dân.

Người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh